SANTIAGO POSTEGUILLO

PROKLATÝ ŘÍM

CAESARŮV

VZESTUP K MOCI

nakladatelství BOURDON

nakladatelství
BOURDON

PROKLATÝ ŘÍM

CAESARŮV

VZESTUP K MOCI

SANTIAGO POSTEGUILLO

PROKLATÝ ŘÍM

CAESARŮV VZESTUP K MOCI

nakladatelství BOURDON

ROMA SOY YO
Copyright © Santiago Posteguillo, 2023
České vydání © Bourdon, 2025
Překlad © Anna Tkáčová
Původní obálka © Penguin Random House Grupo Editorial / Anna Puig
Ilustrace na obálku © Vero Navarro
Fotografie na obálku © Jeosm
Obrazové přílohy © Ricardo Sánchez
ISBN: 978-80-7611-325-1

*

MÉ MAŤCE,

REQUIESCAT IN PACE IN AETERNUM

*

*

MEN AT SOMETIME ARE MASTERS OF THEIR FATES.

NĚKDY JSOU LIDÉ PÁNY SVÉHO OSUDU.

W. SHAKESPEARE*: JULIUS CAESAR,*

1. JEDNÁNÍ, 2. SCÉNA

*

DRAMATIS PERSONAE

*

Iulius Caesar (Gaius Iulius Caesar): advokát, vojenský tribun a senátor

Rodina Iulia Caesara
Acia: dcera Iulie Minor a Acia Balba
Aurelia: matka Iulia Caesara
Calpurnia: třetí Caesarova manželka, dcera Lucia Calpurnia Pisona
Cornelia: první manželka Iulia Caesara
Cotta (Aurelius Cotta): strýc Iulia Caesara z matčiny strany
Iulia: dcera Iulia Caesara a Cornelie
Iulia Maior: sestra Iulia Caesara
Iulia Minor: sestra Iulia Caesara
Pompeia: druhá manželka Iulia Caesara, Sullova vnučka

Vůdčí představitelé státu a senátoři optimáti
Bibulus (Marcus Calpurnius Bibulus): senátor, Catonův zeť
Cato (Marcus Porcius Cato): senátor, potomek Catona Staršího, Ciceronův příbuzný, Serviliin nevlastní bratr
Catullus (Quintus Lutatius Catullus): bývalý konzul, významný senátor
Celer (Quintus Caecilius Metellus Celer): *praetor*
Cicero (Marcus Tullius Cicero): advokát a senátor, vůdčí představitel optimátů
Gabinius (Aulus Gabinius): tribun lidu, iniciátor *lex Gabinia*
Lucius Calpurnius Piso: Pompeiův důvěryhodný muž, Calpurniin otec
Manilius (Gaius Manilius): tribun lidu, iniciátor *lex Manilia*
Metellus Pius (Quintus Caecilius Metellus Pius): bývalý vůdčí představitel optimátů
Pompeius (Gnaeus Pompeius): senátor a vůdčí představitel vzešlý z optimátů
Rabirius: senátor zapletený do Saturninovy smrti
Silanus (Decimus Iunius Silanus): druhý Serviliin manžel, Brutův nevlastní otec

Vůdčí představitelé státu a senátoři populárové
Crassus (Marcus Licinius Crassus): senátor veterán, nejbohatší Říman

Labienus (Titus Labienus): osobní Caesarův přítel, vojenský tribun
Sertorius (Quintus Sertorius): vůdčí osobnost populárů, důvěryhodný muž Gaia Maria

Další vůdčí představitelé a římští senátoři
Autronius Petus (Publius Autronius Petus): senátor a konzul z Catilinova okruhu
Catilina (Lucius Sergius Catilina): senátor, bývalý Sullův spojenec
Cornelius Sulla (Publius Cornelius Sulla): synovec diktátora Sully, senátor a konzul z Catilinova okruhu
Hybrida (Gaius Antonius Hybrida): hašteřivý bývalý vládce Řecka
Isauricus (Publius Servilius Isauricus): bývalý konzul, veterán konzervativního ražení, ale nezávislý
Laentullus Sura (Publius Cornelius Laentullus Sura): senátor a konzul, Catilinův přívrženec
Manlius (Gaius Manlius): bývalý Sullův centurio, velitel Catilinových jednotek

Vůdčí vojenští představitelé v Hispánii
Afranius (Lucius Afranius): Pompeiův důstojník ve Valencii
Balbus (Lucius Cornelius Balbus): Hispánec, prostředník v jednání s Římem
Gaius Antistius Vetus: *propraetor* v Zadní Hispánii (Hispania Ulterior)
Herennius: Sertoriův důstojník
Hirtuleius: Sertoriův důstojník
Marcus Perpenna: Sertoriův důstojník

Vojenští vůdčí představitelé v Galiích
Aurunculus Cotta (Lucius Aurunculus Cotta): legát
Divico: vůdčí představitel Helvetiů
Nameius: jeden z důvěryhodných Diviconových mužů
Publius Licinius Crassus: syn senátora Crassa a Tertully, v čele *turmae* neboli jezdců
Sabinus: legát
Veruclecius: jeden z Diviconových důvěryhodných mužů

Vůdčí představitelé povstání otroků
Castus: keltský gladiátor
Crixus: galský gladiátor
Gaius Claudius Glaber: *praetor*
Gannicus: keltský gladiátor
Idalia: Batiatova otrokyně

Laentullus Batiatus: *lanista*, učitel gladiátorů ve škole pro gladiátory v Capui
Oenomaus: galský gladiátor
Spartakus: thrácký gladiátor

Vůdčí představitelé v Egyptě
Aristarchos: starý knihovník alexandrijské knihovny
Arsinoé: dcera Ptolemaia XII., nevlastní Kleopatřina sestra
Bereniké: dcera Ptolemaia XII., nevlastní Kleopatřina sestra
Kleopatra: dcera Ptolemaia XII. a jeho oblíbenkyně Nefertari
Filostratos: Kleopatřin vychovatel
Nefertari: Kleopatřina matka
Potheinós: eunuch a hlavní rádce na dvoře Ptolemaia XII.
Ptolemaios XII.: faraon, král Horního i Dolního Egypta, Kleopatřin otec

Další osoby
Apollónios: řecký učitel rétoriky na ostrově Rhodos
Arsakés: král Kavkazské Ibérie
Brutus (Marcus Iunius Brutus): Catonův synovec, syn Servilie a jejího prvního manžela, Marca Iunia Bruta
Burebista: dhácký vůdčí představitel
Catullus (Gaius Valerius Catullus): básník
Gaius Volcacius Tullus: centurio
Clodius (Publius Clodius Pulcher): bývalý voják
Démétrios: vůdce pirátů
Fidias: lékař iuliovské rodiny
Fraatés III.: král parthské říše
Geminius: Pompeiův přítel a nájemný vrah
Habra: otrokyně v iuliovské rodině
Hyrkanos: judský král
Mithridatés VI.: pontský král, zuřivý odpůrce Říma na východě
Mutia Tertia: Pompeiova třetí manželka
Oroeses: král Kavkazské Albánie
Servilia: Catonova nevlastní sestra, Brutova matka, Caesarova milenka

A další senátoři, tribunové, konzulové, otroci a otrokyně, *atrienses*, legionáři, římští a pontští důstojníci, lékaři, anonymní římští občané atd.

PRINCIPIUM

BITVA U BIBRACTE

*

Střed Galie
Vršek v blízkosti pevnosti Bibracte[1]
Roku 58 před Kristem

Zadní voj římského vojska

„Prokonzule, je třeba se stáhnout!“ utrhl se na Caesara mladý Publius Licinius Crassus. „Ke všem bohům, vždyť nás nepřítel obklíčí!“

Caesar naslouchal Crassovu synovi, který na něj křičel přesně to, o čem sám věděl, že je třeba učinit. Nicméně s příkazem k ústupu otálel. Probíhaly dvě bitvy. Ta, kterou všichni viděli, a ta, již cítil ve svém nitru. Cítil, že křeč se blíží, a věděl, že své tělo může ovládnout pouze, zachová-li absolutní klid, jak mu doporučili lékaři.

Vnější bitva začala dobře. Dvě první řady veteránů tlačily Helvetie a jejich spojence k jejich táboru, ale kontingent válečníků dalších kmenů z nepřátelského zadního voje, jako byli Bojové a Tulingové, obklíčil bitevní frontu a svíral legie na pravém křídle.

Caesar viděl svého druhého velitele Tita Labiena stoupat na vršek pro pokyny, jak se stáhnout a vzdálit z bitevního pole, které se pomalu stávalo pastí.

Jakmile Publius Licinius Crassus zjistil, že se blíží Labienus, ustoupil stranou. Choval naději, že legát veterán, a navíc nejlepší prokonzulův přítel přivede Caesara k rozumu.

Titus Labienus též považoval řízený ústup za nejlepší řešení, strávil ale s Caesarem už mnoho let a sdílel s ním takové množství nevídaných vyhrocených situací, že se samozřejmostí očekával, zda jeho přítel cosi obratně zosnuje. Nepřipadala pro něj do úvahy jiná možnost než zůstat s Caesarem až do konce. Jenže pokud se nyní nestáhnou, konec se zdá být nevyhnutelný.

„Ti zlosyni nám zatápějí,“ podotkl. „Je potřeba ustoupit. Nemůžeme bojovat na dvou frontách zároveň.“

---

1 Lokalita na vrcholu hory Beuvray ve francouzském Burgundsku, přestože o přesném umístění se stále vedou debaty.

Caesarovi se navzdory mezní situaci podařilo se uklidnit a zabránit tomu, aby jeho tělo zachvátily křeče. Díval se střídavě dopředu, k jádru bitvy, a k pravému křídlu. Bez řeči si přejel rukou po bradě. Měl šest legií. Čtyři zkušené – VII, VIII, IX a X – zadržely postup Helvetiů uprostřed nížiny. Má v rezervě ještě další dvě – XI a XII –, ty však byly teprve nedávno naverbované a postrádají jakékoli bojové zkušenosti. Mohl by je použít ve snaze zadržet útok Bojů a Tulingů. Caesar však těmto jednotkám nedůvěřoval. Zatím ne. Ne proti rozběsněným Galům, které už několik dní pronásleduje a neúnavně stíhá a kteří se nyní proti němu prudce a zuřivě obrátili, a když v jeho strategii objevili slabé místo, už viděli vítězství ve svých rukou. Postavit proti tak nabuzeným a ve válce zkušeným Keltům dvě čerstvě naverbované legie by bylo podobné, jako postavit ovce proti vlčí smečce. Ne. V tomto okamžiku legie XI a XII slouží pouze k tomu, aby budily zdání větší síly, než jakou má ve skutečnosti k dispozici, nebo k tomu, aby hlídaly výstroj a chránily nosiče vody. Na bitevním poli však neobstojí. Možná později, ale bude nějaké později, pokud se nyní nestáhnou?

Labienus vytušil, co se Caesarovi honí hlavou, a podpořil jeho myšlenky:

„Ne, nemyslím, že by záložní legie obstály a zastavily Boje a Tulingy." Vtom se odmlčel. Už se ale neodvážil opakovat návrh na ústup.

„Třetí řada veteránů do bitvy ještě nezasáhla," prolomil Caesar dlouhé ticho.

Labienus a Crassus se na sebe podívali. Legie bojovaly ve třech řadách. Třetí řadu tvořili nejzkušenější muži, za běžných okolností vyhrazení pro závěr bitvy. Dvě první linie zahájily přímý boj s Helvetii v bitevním čele. Je pravda, že třetí řada dosud nebojovala.

„Ne, ještě do boje nezasáhla," potvrdil Labienus, aniž chápal, co jeho přítel zamýšlí.

„A co když namísto ústupu udržíme první a druhou řadu legií veteránů v boji proti Helvetiům k jejich zadržení a třetí linie se přeskupí, aby zaštítila pravé křídlo a střetla se s Boji a Tulingy?" zeptal se Caesar.

Mladý Crassus to považoval za čiré šílenství.

Labienus pochopil, že Caesarovi skutečně záleží na jeho názoru:

„To nás donutí bojovat na dvou frontách bez třetí bitevní linie," zhodnotil návrh, aniž zaváhal. „Dvě linie proti Helvetiům a pouze jedna proti Bojům a Tulingům, a to bez možnosti vystřídání v bitvě."

„Jde ale o linii složenou z veteránů," opáčil Caesar a špička jeho jazyka zůstávala na horním rtu. „Bojovali se mnou v Hispánii proti Lusitáncům a dovedl jsem je k vítězství. Věří mi," dodal v narážce na tažení, kterého se v nedávné minulosti účastnili zejména legionáři z legie X.

Labienus místo odpovědi několikrát máchl rukou, ale mlčel.

„Legie nikdy nebojovaly na dvou frontách najednou," pronesl nakonec, obočí zdvižené, ústa pootevřená, v ruce meč, po jehož kovovém ostří po kapkách stékala nepřátelská krev. „Chci říci, že žádné římské vojsko nikdy nebojovalo na dvou frontách naráz. Ani ty jsi tak v Lusitánii nebojoval. Konzul nebo prokonzul v podobné situaci vždycky nařídil ústup." Přejel si rukou po čele a přitom pozoroval bitevní pole. „Neudělal to nikdy ani tvůj strýc Marius. V bitvě proti Teutonům u Aquae Sextiae se hodně staral o to, aby měl jedinou frontu…" Zhluboka povzdychl a rozhlédl se kolem. „Římské legie nikdy nebojovaly na dvou bitevních frontách zároveň," zopakoval na závěr.

„Že se něco nikdy neuskutečnilo, neznamená, že to uskutečnit nejde," oponoval Caesar.

Publius Licinius Crassus chtěl promluvit, ale Labienus zdvihl levou ruku a mladý důstojník se ovládl.

Caesar toho využil, aby všechno náruživě vysvětlil:

„Helvetiové, Bojové, Tulingové a všichni jejich spojenci teď zuřivě bojují, protože jsou přesvědčeni, že když nás obklíčili na pravém křídle, zachováme se tak, jako se římské legie v takové situaci chovají vždycky. Když jim ale ukážeme, že neustoupíme, uvidíme, jak dlouho jim tato obnovená chuť bojovat vydrží. Pokud odoláme a budeme bojovat na dvou frontách zároveň, jejich nadšení vyprchá a… zvítězíme."

Labienus vsunul meč do pochvy a chytil se za šíji. Mladý Crassus kroutil hlavou a hleděl k zemi.

„Jsi se mnou, Tite?" zeptal se Caesar svého druhého velitele a zároveň nejlepšího přítele.

Labienus mu upřeně pohlédl do očí:

„Jsi blázen."

Caesar se usmál. Jeho přítel neřekl „ne". Zlobil se, ale neřekl „ne".

„Že jsem blázen…?" odpověděl. „To už přece víš dlouho."

Labienus svěsil ramena.

„Pokud třetí linie veteránů nevydrží, Galové nás pobijí," namítl.

„Věřím, že odolají," prohlásil Caesar se slepou vírou ve své legionáře. Podíval se na bitevní pole a opakoval: „Odolají… dnes určitě odolají – budeš-li jim velet ty, Tite. Vezmi si s sebou všechny legionáře legie X. Jsou nejlepší."

Labienus znehybněl s očima upřenýma na Caesara. Ten se k němu obrátil:

„Vydržíš na pravém křídle s třetí linií veteránů, Tite?"

Labienus se zhluboka nadechl, dlouze vydechl a odpověděl s naprostou rozhodností:

„Je-li to tvůj rozkaz… odolám."

„I když si myslíš, že se mýlím?"

„I kdybych věřil, že je rozumné ustoupit, uposlechnu tvůj rozkaz a na pravém křídle vydržím," ubezpečil znovu Caesara Labienus. „Ale jestli nás pozabíjejí, počkám na tebe v Hádu, abych tě hodně silně udeřil."

„Jestli vás pozabíjejí, brzy tě budu následovat do podsvětí i já a budeme tam pak pokračovat v našem rozhovoru!" zvolal Caesar a zvučně se zasmál, aby uvolnil své nervové napětí a zároveň na své spolubojovníky zapůsobil nevšední silou.

Šlo však o sílu vzešlou z inteligence, nebo ze šílenství?

„Zatímco ty zadržíš Tulingy a Boje," vrátil se Caesar k bojovým pokynům, „já zadržím Helvetie v bitevním jádru s prvními dvěma řadami veteránů. Ty v boji nezaváháš, já také ne. To je dobrý plán. Co může selhat?"

Labienus přikývl a následován mladým Crassem beze slova odešel předat pokyny zbytku legátů a desítkám vojenských tribunů, kteří se již chystali zorganizovat rychlý ústup.

„Je to šílenství," pronesl Crassus tiše směrem k Labienovi.

„Je to šílenství," připustil Labienus, „ale také rozkaz římského prokonzula."

„Všichni míříme do pekla."

„V tom máš pravdu," připustil Labienus, spěchaje bez zastavení. „Tam jdeme. Do pekla. Nebo jak jednou před lety řekl Caesar v Efesu: ‚Všichni směřujeme ke smrti.'" Rozesmál se. Ještě uprostřed pronikavého smíchu Crassus pochopil, že druhý velitel prokonzulského vojska přemístěného do srdce Galie má v plánu ona slova naplnit.

Daleko od nich a obklopen tribuny se Caesar snažil předat rozkazy, aby pouze se dvěma řadami veteránů zadrželi Helvetie, hlavní část nepřátel. „Co může selhat?" opakoval si. V tom okamžiku znovu pocítil, že se křeče vracejí. Silněji, naléhavěji, nekontrolovatelně, bez varování…

PROOEMIUM

*

Řím[2]
Roku 76 před Kristem, 18 let před bitvou u Bibracte

Řím byl rozdělen na dva neslučitelné tábory. Na populáry, obhájce lidu, kam patřil i Iulius Caesar, a optimáty, zahnízděné se svými výsadami ve svém bohatství. Ti se bránili jakémukoli spravedlivějšímu dělení práv, peněz nebo půdy.

Iulius Caesar navzdory svému mládí vstoupil již ve svých třiadvaceti letech ve známost jako neúnavný bojovník za spravedlivější Řím. Odvážil se vést soud proti samotnému Dolabellovi, jednomu z nejvíce zkorumpovaných senátorů. Soud však skončil nepokoji, které propukly po celém městě.

Po zmatcích a roztržkách se senátem a senátorem Gnaeem Pompeiem, novým vůdcem konzervativní strany, se Caesar zavázal odejít z Říma do exilu.

Pompeius naproti tomu soud opustil a připojil se k Metellovi, nové hlavě optimátů, aby s ním bojoval v přední Hispánii proti Quintu Sertoriovi, druhému veliteli vojsk legendárního vůdce populárů Gaia Maria.

Zatímco senátorský Řím se chystal čelit hispánské výzvě, kterou optimáti nemohli nechat bez odpovědi, rok po soudu s Dolabellou se Caesar nakonec nalodil na plavidlo, které ho odveze na vzdálený východ, až na ostrov Rhodos, do nuceného exilu, z něhož Caesar neviděl žádné východisko. S obrovskou lítostí se vzdaloval Římu, kde se narodil a kde zanechal své blízké, a vnořil se do nebezpečných mořských vod, jež v těch dobách Římané zdaleka neměli pod kontrolou.

---

2 Viz mapa „římské oblasti Itálie“ na str. 678

LIBER PRIMUS

MOŘE BEZ ZÁKONA

*

I

*

CAESAROVO VYHNANSTVÍ

*

Pobřeží Kilikie, Mare Internum[3]
Roku 75 před Kristem

Obchodní loď naložila zboží v Athénách a brázdila pobřeží Kilikie se záměrem přistát v dalším přístavu, buď v Efesu, nebo v Mílétu. Předtím zanechá Caesara a Labiena na Rhodu, poté bude pokračovat směrem do Alexandrie.

Všechno probíhalo dobře.

Až příliš dobře.

Caesar cítil na tváři mořskou brízu, zatímco si v hlavě probíral poslední události, které před svým odjezdem prožil v Římě: v Pompeiově nepřítomnosti se odvážil ujmout role žalobce při dalším soudu, tentokrát proti Gaiu Antoniovi, jenž byl pro svou krutost znám jako *Hybrida*, napůl člověk a napůl divoké zvíře. Vedle Dolabelly byl druhým nejvěrnějším důstojníkem diktátora Sully. Caesar zastupoval obyvatele Řecka, kteří Hybridu zažili v roli vládce.

Řím, Semproniova bazilika
O několik měsíců dříve, roku 76 před Kristem

„Zohavení," prohlásil Caesar. Nezvýšil hlas, nemáchal rukama, svou tvář nepoznamenal žádnou výhrůžnou grimasou. Zrůdnosti, které popisoval, hovořily samy za sebe. „Gaius Antonius nařídil useknout paže a nohy či rozčtvrtit každého, kdo se postavil jeho krutostem. S tím se však nespokojil. K těmto zločinům přidal neustálé drancování chrámů a posvátných míst. Ani se přitom nevymluvil, že peníze shromažďuje ve jménu římského státu na tažení proti Mithridatovi, zapřisáhlému nepříteli Říma na východě. Šlo o pouhou soukromou snahu žalovaného Gaia Antonia…" – uvolnil se, aby mohl vyslovit přezdívku žalovaného – „Hybridy nakupit obrovské jmění, aniž mu záleželo na tom, že je

3 Dnešní pobřeží Turecka, Středozemní moře.

tento majetek, od základů získaný nezákonně a zločinně, zdrojem cizí bolesti."

Hybrida se díval na Caesara týmž způsobem, jakým na něj sotva před několika lety v tomtéž sále hleděl Dolabella, stejně nenávistně.

Marcus Terentius Varro Lucullus předsedal soudnímu tribunálu, znovu kontrolovanému optimáty, kteří nechtěli připustit, aby nějaký přívrženec populárů, ať už pocházel odkudkoli, dostal někoho z nich do vězení. Tím méně mladý advokát, jenž už měl být na cestě do exilu, jak se dohodl s Pompeiem, ale namísto toho se stal žalobcem v dalším soudním procesu. Na zločinech ani na krutostech nezáleželo. Pokud šlo o optimáty, měly všechny události, k nimž došlo, ospravedlnění. Hybridovi advokáti vskutku argumentovali tím, že násilí, jehož se žalovaný dopustil, bylo nevyhnutelné pro kontrolu nestálého Řecka v Sullově týlu v boji proti Mithridatovi a potřebné pro udržení zákonnosti a pořádku.

„Ale kam až je třeba v násilí v zájmu kontroly území zajít?" argumentoval Caesar ve své závěrečné řeči. „Cožpak v krutosti neexistují žádné hranice?"

Chystal se pokračovat v obhajobě myšlenek řeckých občanů, které Gaius Antonius Hybrida zmrzačil, zavraždil a okradl, když náhle spatřil lidové tribuny, kteří se hrnuli do baziliky a rychlým krokem křižovali obrovský sál, až předstoupili před předsedu tribunálu.

Caesar pohlédl na Labiena, jenž na znamení překvapení pokrčil ramen. O několik vteřin později vstal Marcus Terentius Varro Lucullus ze své *cathedry* a obrátil se do sálu:

„Soudně stíhaný" – předseda se v souvislosti s žalovaným vědomě vyhnul použití termínu *reus* – „se dovolával lidových tribunů a ti jeho výzvu vyslyšeli a tento soud napadli."

Caesar se znovu tázavě podíval na Labiena, jenž pochopil jeho myšlenku: Nezrušil snad Sulla, diktátor a vůdce optimátů, právo veta lidových tribunů?

Bylo tomu tak. Sulla zrušil právo veta tribunů lidu při konání shromáždění, které měli pod kontrolou populárové, ale po letech důkladné politické čistky bylo nyní shromáždění pod železnou kontrolou strany optimátů, s tribuny již nakloněnými věci nejkonzervativnějších senátorů, kteří zapomněli, že shromáždění ve svém počátku mělo reprezentovat zájmy římského lidu. Soud napadli tito lidoví tribuni.

„Dnešního dopoledne, zatímco jsme byli v bazilice," vysvětlil předseda tribunálu, jakmile zaznamenal údiv žalobce a všech občanů přítomných soudu, „senát zrušil zablokování práva veta lidových tribunů. Ne v plném rozsahu, neboť nemohou vetovat senátorské zákony, ale připouští se, aby napadli soud… jako tento. A protože ho napadli a senát dnešním dnem uznává právní platnost usnesení, tento soud se následně zrušuje."

Gaius Antonius Hybrida vyskočil, jako by byl poháněn neviditelnou pružinkou. Propukl v smích a členové tribunálu, všichni senátoři optimáti, jej obklopili, aby mu bouřlivě blahopřáli.

Caesar si pomaloučku sedl do *solia* vedle Labiena.

„Ani tě nenechají dokončit závěrečnou řeč," podotkl jeho přítel. „Je to jasné poselství: nenechají tě zasáhnout do žádného tribunálu, který by byl veden proti někomu z nich. V této republice neexistuje spravedlnost. Přinejmenším ne teď."

Caesar přikývl.

„Musím odejít z Říma," připustil. „Žádnou jinou možnost už nemám. Zítra za svítání si pronajmu loď."

Pobřeží na jihu Kilikie, Mare Internum
Roku 75 před Kristem

Cosi na obzoru náhle navrátilo Caesara do přítomnosti a k moři, které jej obklopovalo. Soud pustil z hlavy.

Začalo svítat a loď se nacházela přesně nad vrcholem malého ostrůvku Pharmaconesium[4].

Labienus ještě odpočíval v kajutě v podpalubí.

Caesar si všiml, že kapitán obchodní lodi neklidně sleduje moře. Pohlédl týmž směrem a na obzoru rozeznal, že okraje ostrova obklopuje několik zlehka ponořených lodí, snad *liburny* nebo jiný druh lehkých plavidel. Hned se dovtípil, proč jsou kapitán a posádka rychle pobíhající z jedné strany na druhou tak nervózní.

„Co se děje?" zeptal se Labienus, kterého rámus námořníků probudil a právě vycházel na palubu.

Caesar šel rovnou k věci. V jediném slově bylo obsaženo všechno:

„Piráti."

4 Dnešní řecký ostrov Farmakonisi v souostroví Dodekany.